

Vergaderjaar 2004–2005

28 719

Reïntegratiebeleid

Nr. 3

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 december 2004

Inleiding

Hierbij ontvangt u het rapport «De reïntegratiemarkt langs de meetlat van SUWI: Trendrapport reïntegratiemarkt, derde inventarisatie van stand van zaken»¹. Dit trendrapport is opgesteld door onderzoeksbureau Regioplan en omvat een beschrijving van de belangrijkste trends op de reïntegratiemarkt en een inventarisatie van de werking van de markt aan de hand van de in de door het kabinet in de notitie Naar een werkende reïntegratiemarkt (Tweede Kamer 2003–2004, 28 719, nr. 1 van 28 november 2002) geformuleerde ijkpunten.

Deze aanbiedingsbrief vat de belangrijkste bevindingen uit het trendrapport samen. Nog vóór het kerstreces dit jaar ontvangt uw Kamer een beleidsnotitie. Hierin zal ik ingaan op de stand van zaken op de reïntegratiemarkt en waar nodig met voorstellen komen.

Korte samenvatting van het derde trendrapport

Na een periode van sterke groei lijkt de reïntegratiemarkt zich te stabiliseren

De reïntegratiemarkt heeft in de periode vanaf eind jaren 90 tot 2003 een sterke groei doorgemaakt. De laatste twee jaren lijkt dit zich te stabiliseren. Dit heeft sterk te maken met ontwikkelingen aan de opdrachtgeverskant. Het aantal trajecten dat het UWV is reeds enkele jaren betrekkelijk constant. De mate waarin gemeenten diensten inkopen bij private reïntegratiebedrijven varieert van enkele procenten van het reïntegratiebudget voor kleinere gemeenten tot 20 procent voor de grotere gemeenten. Het trendonderzoek laat zien dat een derde deel van de gemeenten ook in de «vrije ruimte», dat wil zeggen het gedeelte van het reïntegratiebudget dat gemeenten niet hoeven te besteden op de

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

private reïntegratiemarkt, reïntegratiediensten contracteert door middel van een aanbestedingsprocedure. De totale omvang van de gemeentelijke reïntegratiemarkt is in de periode tussen 2002 en 2004 niet in volume toegenomen.

Er is in toenemende mate sprake van een professionele opdrachtgever-/nemerrelatie

Het UWV heeft in de afgelopen jaren stapsgewijs verbeteringen aangebracht op het terrein van de aanbestedingsprocedure en de contractafspraken, aldus het trendrapport.

Het rapport schrijft verder dat de opvatting van gemeenten is dat reïntegratiebedrijven zakelijker en professioneler zijn geworden. Ook het contact dat gemeenten hebben met welzijnsinstellingen, Wiw-organisaties en SW-bedrijven is, door het werken met aanbestedingen en contracten, veel zakelijker en resultaatgericht geworden.

Gemeenten kiezen voor de kortste weg naar werk

Uit het trendrapport komt naar voren dat de resultaatgerichtheid in het gemeentelijke reïntegratiebeleid sterk is toegenomen. Gemeenten leggen in het reïntegratiebeleid een sterk accent op het realiseren van een snelle uitstroom. Dit brengt met zich mee dat gemeenten een prioriteit leggen bij groepen met een relatief gunstige plaatsingskans. Hierbij wordt steeds meer gekeken, op individueel niveau, naar capaciteiten en motivatie. De nadruk ligt vooral op kortdurende trajecten die gericht zijn op werk. Een voorbeeld hiervan is de «work first» aanpak die steeds meer gemeenten ontwikkelen.

... ook voor moeilijke doelgroepen is het accent meer op uitstroom komen te liggen

Groepen met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt en niet-uitkeringsgerechtigden/Anw-ers krijgen nog steeds reïntegratietrajecten maar deze trajecten zijn over het algemeen minder langdurig en minder kostbaar dan in het verleden en meer op resultaat gericht, aldus het trendonderzoek. De arbeidscomponent krijgt bij reïntegratie een groter accent – vooral cliënten met een reële kans op uitstroom naar regulier werk worden nu op gesubsidieerde plaatsen gezet en ook bij sociale activering komt het accent nadrukkelijker op uitstroom te liggen.

Er zijn geen aanwijzingen van afroming door reïntegratiebedrijven

Het trendrapport vindt geen indicaties dat reïntegratiebedrijven aan afroming doen. Het rapport schrijft hierover verder dat de meeste gemeenten aparte trajecten inkopen voor specifieke doelgroepen, zoals jongeren, nieuwkomers, oudkomers, alleenstaande ouders en ex-alcoholisten en -verslaafden. Het trendonderzoek rapporteert in het bijzonder veel projecten voor jongeren – deze groep krijgt gelet op de groei in de jeugdwerkloosheid in veel gemeenten specifieke aandacht.

Scholing en loonkostensubsidies worden breed maar vooral resultaatgericht ingezet

Instrumenten zoals scholing en loonkostensubsidies worden binnen de gemeentelijke praktijk breed ingezet, zo blijkt uit het trendrapport. Wel blijkt dat scholing korter en meer functiegericht is. Veel meer dan voorheen worden deze instrumenten gericht ingezet met het oog op de reïntegratie naar regulier werk.

Verder heeft het merendeel van de gemeenten *loonkostensubsidies* in de

reïntegratieverordening opgenomen of gaat dat op korte termijn doen. Met name de grotere gemeenten geven veel uit in de vorm van loonkostensubsidies.

Tot slot komt in het trendrapport naar voren dat gemeenten de werkgever veel meer dan voorheen laten meebetalen: de hoogte van de loonkosten-subsidie wordt meer afgestemd op de kwalificaties van de werknemer.

Er is sprake van stevige prijsconcurrentie maar nog te weinig op prestaties en kwaliteit

De concurrentie is sterk op de prijs gericht. De gemiddelde prijzen in het segment van de publieke opdrachtgevers (UWV en gemeenten) zijn de laatste jaren gedaald, zo blijkt uit het trendrapport. Tegelijk komt naar voren dat de markt nog niet zo blijkt te werken dat de aanbieders met de beste kwaliteit/prijsverhouding ook het grootste marktaandeel naar zich toetrekken. Dit wordt in het trendrapport vooral toegeschreven aan het feit dat er de afgelopen jaren nog geen goed inzicht bestond in de effectiviteit van de reïntegratiebedrijven. Wel blijkt uit het onderzoek dat reïntegratiebedrijven voldoende met elkaar concurreren voor alle doelgroepen en in alle regio's.

... en publieke en private opdrachtgevers en cliënten zijn over het algemeen tevreden

Zowel de Raad voor werk en inkomen als Borea hebben dit voorjaar opdrachtgeverstevredenheidscijfers gepubliceerd. Daaruit blijkt dat publieke opdrachtgevers en cliënten over het algemeen redelijk tevreden zijn over de dienstverlening vanuit de reïntegratiebedrijven. Daarnaast beschrijft het trendrapport dat werkgevers en verzekeraars tevreden zijn over de effectiviteit en de kwaliteit van de dienstverlening door reïntegratiebedrijven.

Niettemin zijn er wel knelpunten; zoals de aanbesteding

Het correct toepassen van de aanbestedingsregels krijgt in de praktijk veel aandacht en dit gaat op veel plaatsen ten koste van de gerichtheid op de klant. Gemeenten klagen over het gebrek aan creativiteit en diversiteit van de kant van reïntegratiebedrijven, aldus het trendrapport. Volgens gemeenten leiden de aanbestedingsprocedures niet altijd tot de keuze van het in de ogen van de gemeente beste reïntegratiebedrijf. Verder stelt het rapport dat de aanbestedingsprocedures van gemeenten vaak zeer tijdrovend zijn voor zowel de gemeente als het reïntegratiebedrijf. De administratieve lasten staan vaak niet in verhouding tot de omvang van de werkelijke opdracht, zo wordt gesteld. Reïntegratiebedrijven ervaren eveneens knelpunten. Het trendrapport noemt ondermeer onduidelijke bestekken en het hoge «black box» gehalte van de gunningen. Opdrachtgevers hebben veelal een beperkt inzicht in de klantkenmerken en kopen te weinig doelgericht in, aldus reïntegratiebedrijven in het trendrapport.

...en het gebrek aan transparantie van de markt

Het trendrapport schrijft dat de transparantie op de reïntegratiemarkt te wensen over laat. Een openbare benchmark met objectieve, vergelijkbare informatie over de kwaliteit en de resultaten van reïntegratiebedrijven ontbreekt. Er bestaat, vooral bij gemeenten en werkgevers, weinig zicht op resultaten, prijzen en kwaliteit – met name van andere aanbieders dan waar men zelf ervaringen mee heeft. Gemeenten controleren de informatie uit de offertes weliswaar met referenties, maar op deze manier beschikken gemeenten nog niet over informatie waarmee de prestaties

van bedrijven onderling vergeleken kunnen worden, aldus het trendrapport.

Tot slot ontbreekt nog de informatie over de positionering van de SW-bedrijven en Wiw/ID organisaties

In hoeverre de SW-bedrijven en Wiw/ID organisaties een bevoorrechte positie hebben op de gemeentelijke markt blijkt niet uit het trendrapport; er zijn echter geen signalen van oneerlijke concurrentie – aldus het rapport. Het trendrapport schrijft verder dat er geen substantiële toetredingsbelemmeringen zijn voor nieuwe reïntegratiebedrijven.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
H. A. L. van Hoof